

УДК 330.3:338.24(477)

Тищенко О.П.

*доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри макроекономіки та державного управління
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

INVESTMENT PREFERENCES AS TOOLS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE STATE TOURISM POLICY: WAYS OF IMPROVEMENT

АНОТАЦІЯ

Досліджено тенденції розвитку туристичної галузі в Україні у 10-х роках XXI століття. Дано оцінку результативності державної туристичної політики, зокрема, щодо стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Проаналізовано переваги та недоліки використання спеціального режиму інвестиційної діяльності, що діяв у межах СЕЗ «Курортполіс Трускавець». Систематизовано інструменти стимулювання інвестиційної діяльності підприємців, можливість застосування яких передбачена чинним законодавством України. Обґрунтовано напрями та заходи з подальшого удосконалення системи інвестиційних преференцій для суб'єктів господарювання у туристичній сфері.

Ключові слова: державна туристична політика, інвестиції, преференції, пріоритетні галузі економіки, спеціальні економічні зони, стимулювання інвестиційної діяльності, туристична діяльність.

АННОТАЦИЯ

Исследованы тенденции развития туристической отрасли в Украине в 10-х годах XXI века. Дана оценка результативности государственной туристической политики, в частности, стимулирования инвестиционной деятельности субъектов хозяйствования. Проанализированы преимущества и недостатки использования специального режима инвестиционной деятельности, который действовал в рамках СЭЗ «Курортполис Трускавец». Систематизированы инструменты стимулирования инвестиционной деятельности предпринимателей, возможность применения которых предусмотрена действующим законодательством Украины. Обоснованы направления и меры по дальнейшему совершенствованию системы инвестиционных преференций для субъектов хозяйствования в туристической сфере.

Ключевые слова: государственная туристическая политика, инвестиции, преференции, приоритетные отрасли экономики, специальные экономические зоны, стимулирование инвестиционной деятельности, туристическая деятельность.

ANNOTATION

Trends of development of the tourism industry of Ukraine in 10's of the XXI century are studied. An assessment of the effectiveness of the state tourism policy, in particular, concerning stimulation of investment activity of business entities is given. Advantages and disadvantages of the use of special regime of investment activity that operated within the framework of SEZ «Truskavets Resortopolis» are analysed. Tools for stimulating investment activity of entrepreneurs, the possibility of application of which is stipulated by the current legislation of Ukraine, are systematized. Directions and measures of further improvement of investment preferences for economic entities in the tourism sector are substantiated.

Keywords: state tourism policy, investments, preferences, priority sectors of the economy, special economic zones, stimulation of investment activity, tourist activity.

Постановка проблеми. В умовах стрімких економічних і соціальних змін, які від-

буваються внаслідок глобалізаційних процесів практично в усіх сферах суспільного життя, інтернаціоналізації господарських і культурних відносин, що продовжується, активного розвитку зв'язків між країнами (спорт, освіта, мистецтво, торгівля, екологічні проекти тощо), поступового зростання доходів населення та його прагнення до урізноманітнення проведення вільного часу, подорожей і відпочинку, спрощення перетинання державних кордонів варто очікувати подальшого підвищення ролі та питомої ваги туристичної галузі у світових та загальнонаціональних економічних показниках, у тому числі й в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До різних аспектів формування державної туристичної політики, зокрема визначення її стратегічних пріоритетів, удосконалення нормативно-правового забезпечення, використання організаційних, економічних, фінансових та інших важелів при її здійсненні, обґрунтування окремих складових механізму державного регулювання розвитку туризму та оцінювання його ефективності, можливості адаптації до вітчизняних умов зарубіжної практики управління туристичною сферою, останніми роками звертались І. Антоненко, М. Біль, В. Гуменюк, С. Домбровська, В. Кифяк, М. Колісник, Т. Майорова, М. Мальська, С. Сисоєва, Т. Ткаченко, І. Черниш та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу науковців, а також наявну нормативно-правову базу, останніми роками спостерігається посилення негативних тенденцій, які свідчать про значне погіршення стану туристичної сфери країни. По суті мова йде про її занепад, що потребує кардинальної зміни традиційних підходів, формування нової концепції державного регулювання туризму та застосування дієвих заходів антикризового, організаційного, правового та фінансово-економічного характеру, які сприятимуть його подальшому розвитку та ефективному використанню різноманітного туристично-рекреаційного потенціалу країни. Безпосередня близькість України до розвинених європейських країн, де мешкають сотні мільйонів потенційних заможних туристів, спо-

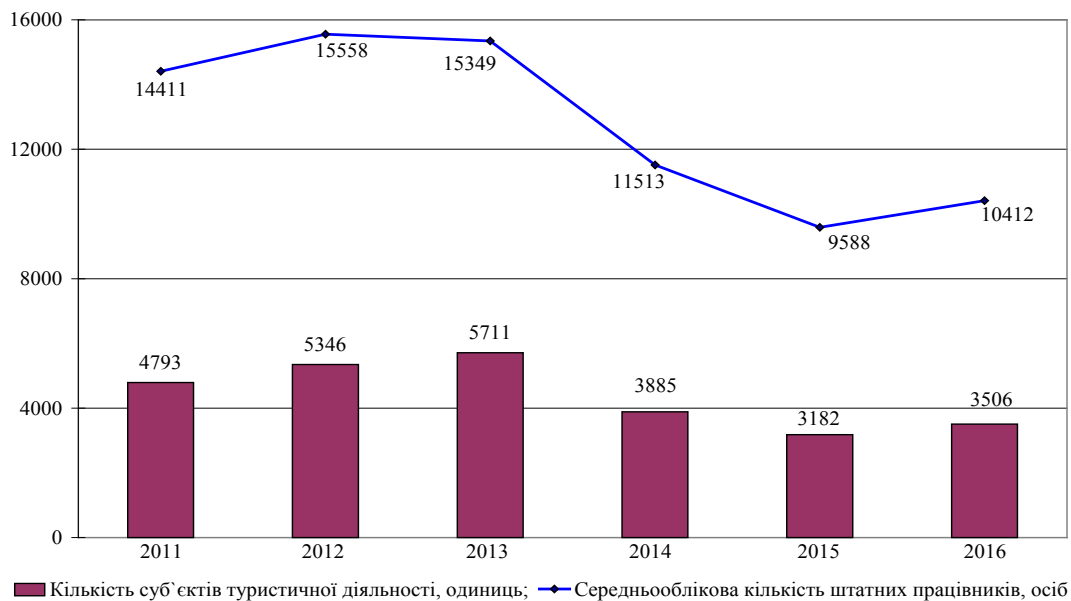
нукає до активізації досліджень у цій площині. Водночас змістовний аналіз публікацій сучасних науковців засвідчив про те, що в умовах структурних трансформацій, які відбуваються у національній економіці, загострення конкуренції на світових ринках товарів і послуг питання формування сучасної політики держави щодо розвитку туристичної сфери країни, зокрема активізації інвестиційної діяльності, потребують подальших досліджень і обґрунтування засобів її реалізації.

Метою статті є аналіз практики застосування преференційних режимів та обґрунтування інструментів стимулювання інвестиційної діяльності у сфері туризму України в контексті реалізації сучасної державної туристичної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Про значущість туристичної сфери для вітчиз-

няної економіки свідчать не тільки численні дослідження науковців, а і значна кількість чинних законодавчих актів, схвалених документів стратегічного характеру, прийнятих нормативних актів на відомчому та регіональному рівнях, які стосуються визначення принципів, мети, завдань, пріоритетів туристичної діяльності, створення відповідного правового середовища, компетенції та повноважень державних органів щодо регулювання діяльності суб'єктів підприємництва, умов та правил надання туристичних послуг, особливостей застосування окремих адміністративних, організаційних, фінансово-економічних важелів тощо.

Сукупністю положень зазначених документів і визначається зміст державної політики у туристичній сфері, а їх практична реалізація має забезпечувати належні умови для її

Рис. 1. Кількість суб'єктів туристичної діяльності в Україні у 2011-2016 рр.

Джерело: складено і побудовано автором за даними: [2]

Рис. 2. Кількість обслужованих туристів в Україні у 2011-2016 рр.

Джерело: складено і побудовано автором за даними: [2]

ефективного функціонування і подальшого розвитку.

Водночас динаміка базових показників, що характеризують розвиток туристичної сфери країни, свідчить, що, зазнавши суттєвих втрат через відомі геополітичні події у 2014 р., галузь значно скоротила обсяги діяльності та все ще далека від її відновлення. Так, загальна кількість суб'єктів туристичної діяльності та середньооблікова чисельність штатних працівників у 2016 р. становила лише близько 2/3 від рівня 2012-2013 рр. Як наслідок, кількість обслужених туристів також виявилась значно меншою. Особливо відчутною стала втрата іноземних туристів – порівняно з піковим 2013 р. у 2016 р. їх кількість зменшилася у понад 15 разів (рис. 1, 2).

Визначення державою туризму як пріоритетного виду діяльності у національній економіці та його теперішній стан потребують вжиття екстраординарних заходів, які здатні у найкоротші терміни забезпечити його випереджальний розвиток на рівні як окремих територій, так і в країні загалом. Не заперечуючи проти значущості інших складників, усе ж таки зазначимо, що визначальна роль у перетворенні туризму на одну із провідних сфер національної економіки належить саме фінансово-економічним важелям, які слугують реальним джерелом та базисом для реалізації всіх інших заходів щодо його подальшого розвитку.

У чинній Стратегії розвитку туризму та курортів [1] абсолютно слушно зроблено акцент на важливості формування сприятливих умов для створення привабливого інвестиційного клімату з метою залучення інвестицій у туристичну галузь, насамперед в інфраструктурні об'єкти. Успішність виконання цього завдання залежатиме від належного застосування економічного механізму реалізації Стратегії. Базовими складниками такого механізму, як відомо з теорії державного регулювання економіки, є інструменти фіскальної, бюджетної, податкової, інвестиційної, грошово-кредитної, амортизаційної та інших напрямів державної економічної політики.

Отже, гнучке використання зазначених інструментів, їх подальше удосконалення, пристосування до умов економічної нестабільності є визначальною умовою досягнення параметрів, визначених у Стратегії розвитку туризму та курортів на найближчу перспективу.

З огляду на обмежені фінансові можливості держави в сучасних умовах як головні інвестори у туристичну сферу мають розглядатися суб'єкти підприємницької діяльності, що потребує обґрунтування конкретних економічних переваг, застосування яких може спонукати бізнес, як вітчизняний, так і іноземний, інвестувати в розбудову українського туризму.

Практичне втілення цього завдання потребує передусім здійснення туристичного зонування країни та виділення територій пріоритетного розвитку туризму. Кінцевою метою такого

зонування повинно стати визначення видів, розміру переваг та ступеня їх диференціації залежно від стану туристичної діяльності та її значення у функціонуванні регіонального господарства. Але при цьому держава повинна концептуально визначитися із типом політики, який має застосовуватись щодо розвитку туристичної сфери на перспективу – або спочатку підтримувати розвинені у туристичному відношенні регіони, а вже потім використовувати перерозподільні механізми з метою поступового нарощування туристичного потенціалу і на інших територіях, або сконцентруватися на підтримці саме останніх; чи брати безпосередню участь у самостійному інвестуванні нових проектів у сфері туризму, чи здійснювати його спільно з підприємцями на засадах державно-приватного партнерства, чи залишити за собою лише регулюючі функції щодо створення сприятливого середовища для бізнесу.

З огляду на значну диференціацію регіонів України за рівнем розвиненості туристичного господарства та популярності серед туристів доцільною є ідея застосування в країні комбінованої моделі державного регулювання туризму (детально зміст наявних моделей розкрито у [3]), суть якої полягає у використанні різних організаційних та переважних інструментів щодо окремих туристичних територій (зон).

Як варіант в основу туристичного зонування можуть бути покладені узагальнюючі показники, які характеризують рівень розвитку туризму в окремому регіоні та результати моніторингу динаміки його змін (кількість суб'єктів туристичної діяльності, частка туризму у валовому регіональному продукті регіону, кількість створених робочих місць, рівень середньої заробітної плати у галузі та її співвідношення із середньою заробітною платою в регіоні, обсяги (частка) надходжень до місцевих бюджетів, кількість прийнятих іноземних туристів, частка туристичної сфери у загальному обсязі інвестицій тощо). Через багатогранний вплив туризму на розвиток економіки доцільним є визначення інтегрального показника та здійснення на його основі комплексної оцінки, яку у подальшому можна буде використовувати для виділення та оцінки стану окремих туристичних дестинацій різної адміністративної підпорядкованості.

У контексті формування концептуальних засад нової туристичної політики варто зазначити, що попередніми роками держава постійно використовувала різноманітні переважні інструменти, спрямовані на активізацію розвитку туристичної сфери.

Найбільш дієвими з них, на думку багатьох дослідників, виявилися ті, що застосовувалися під час створення спеціальних економічних зон (СЕЗ) та територій пріоритетного розвитку (ТПР). Запровадження спеціального інвестиційного режиму діяльності у таких утвореннях стало яскравим свідченням реакції бізнесу на пропонувані державою пільги.

Як відомо, у числі створених в Україні на початку 2000-х років спеціальних економічних зон функціонувала і єдина СЕЗ туристично-рекреаційного типу – «Курортотополіс Трускавець». Суб'єкти підприємницької діяльності, які відповідно до встановлених критеріїв зареєстрували інвестиційні проекти на її території, отримали низку суттєвих преференцій (щодо сплати податку на прибуток, податку на додану вартість, ввізного мита, плати за землю та інші пільги), що привело до поживлення інвестиційної активності та припливу інвестицій, у тому числі від іноземних інвесторів, справило позитивний вплив на розвиток цього курорту та забезпечило додаткові фінансові надходження. У 2007 р., наприклад, показник бюджетної ефективності (співвідношення між податковими надходженнями та сумою наданих пільг) у СЕЗ «Курортотополіс Трускавець» становив 2,47 (одне з найвищих значень серед усіх створених на той час СЕЗ). При цьому сукупна частка пільг, наданих суб'єктам підприємництва, які здійснювали діяльність на території цієї СЕЗ, у загальному обсязі наданих пільг по країні загалом становила лише 0,5% [4, с. 127].

Закономірним наслідком скасування законодавчо встановлених пільг стали втрата довіри інвесторів, поступове скорочення, а згодом і припинення (починаючи з 2010 року) надходження інвестицій у межах функціонування СЕЗ «Курортотополіс Трускавець», що продовжує донині бути предметом ретельного аналізу у публікаціях багатьох вітчизняних дослідників [5-7].

Відповідно до затвердженого урядовою постановою ще у 1996 р. Переліку [8] в Україні статус курортних мали понад 250 населених пунктів. Незважаючи на втрату у 2017 р. юридичної сили зазначеної постанови, у більшості населених пунктів туристична діяльність продовжує здійснюватися, і, крім того, до них додаються нові території, особливо у сільській місцевості («зелений туризм»). Така велика кількість курортів лише підтверджує необхідність здійснення туристичного зонування усієї території країни, у тому числі й на внутрішньо-регіональному рівні, та розповсюдження позитивного досвіду діяльності СЕЗ «Курортотополіс Трускавець» і на інші території. Тобто мова йде про використання можливостей СЕЗ (курортно-рекреаційного типу) як чинника економічного поживлення територіального розвитку. Зрозуміло, що це потребує кропіткої роботи з обґрунтування доцільності створення нових СЕЗ, на території яких діятимуть реальні пільги для підприємців. Кількість таких утворень не повинна бути надто великою. На першому етапі, у порядку експерименту, цілком достатньо було б визначити 5-10 територій (населених пунктів), які належать до різних управлінських рівнів (загальнодержавного та місцевого) та мають різні профілі діяльності (лікувально-оздоровчий, міський, гірський туризм та інші будь-які його види).

Під час визначення переліку «пільгових» видів діяльності по кожній території на особливу увагу заслуговує обґрунтування включення до нього не тільки підприємств та організацій, які безпосередньо належать до туристичної діяльності, а й пов'язаних із нею інші види діяльності (енергетика, водопостачання, транспортне обслуговування, заклади культури, фізкультури і спорту, музеї та історичні пам'ятки, заклади громадського харчування, сфери обслуговування тощо), оскільки від їх стану та рівня розвиненості значною мірою залежать і кінцеві показники діяльності туристичних підприємств.

Отже, нині питання пріоритетності туризму як виду економічної діяльності потребує, крім стратегічного визнання, ще і свого додаткового юридичного закріплення з визначенням конкретних територій, де може встановлюватись спеціальний режим інвестиційної діяльності, та мають бути конкретизовані повноваження органів державної влади щодо їх застосування до суб'єктів господарювання.

Думка про необхідність реанімації СЕЗ в Україні загалом, у тому числі в туристично-рекреаційній сфері, останнім часом лунає усе частіше з боку як практиків, так і науковців, що виглядає цілком логічно з позиції надання туризму статусу пріоритетного виду діяльності та може стати реальним вагомим кроком щодо його реальної підтримки з боку держави.

Розглядаючи цю проблему, варто зауважити, що з урахуванням набутого у попередні роки досвіду, у тому числі й негативного, використання СЕЗ як інструменту стимулювання розвитку туристичної діяльності потребує внесення суттєвих змін щодо порядку їх створення, організації управління та контролю за діяльністю суб'єктів господарювання. Насамперед це стосується удосконалення організаційних механізмів забезпечення функціонування СЕЗ; створення ефективної системи моніторингу та аналізу діяльності суб'єктів господарювання, зокрема, що стосується цільового користування наданими пільгами; встановлення чітких критеріїв для визначення пріоритетних видів діяльності, виходячи зі специфіки кожної СЕЗ, кількість яких має бути досить обмеженою (не більше 10-15 напрямів), та рівня інноваційності пропонованих до реалізації проектів; розширення контрольних функцій держави під час здійснення оцінки ефективності діяльності СЕЗ; удосконалення механізму управління розвитком СЕЗ із покладенням цієї функції на державну управляючу компанію замість місцевих органів [9].

Варто зауважити, що з організаційно-правової позиції спеціальні економічні зони не є єдиним інструментом надання суб'єктам туристичної діяльності преференцій. Особливий інвестиційний режим та види діяльності, на які розповсюджується його дія, можна запровадити, наприклад, шляхом внесення доповнень у Закони про оголошення природних територій міст курортами загальнодержавного значення [10, 11].

Тим більше, що у зазначених Законах вже чітко визначено межі майбутніх територій з преференційним режимом діяльності. Що стосується курортів місцевого значення, то запровадження такого режиму потребуватиме або надання права встановлення преференцій місцевим органам влади, або прийняття відповідних законодавчих актів на загальнодержавному рівні.

Аналіз динаміки інвестицій в економіку м. Трускавець за останні роки свідчить про те, що бізнес у виборі стратегії діяльності керується не лише преференціями, що надаються суб'єктам СЕЗ, а й іншими власними міркуваннями економічної доцільності. Підтвердженням цьому є такі звітні дані. Так, якщо за 2000-2007 рр. у СЕЗ «Трускавець» сумарно було інвестовано 106,6 млн. дол. США [12, с. 32], то за період 2010-2014 рр. (коли надходження коштів у межах інвестиційних проектів у СЕЗ припинилося) загальний обсяг капітальних інвестицій в економіку міста становив понад 135 млн. дол. США (у перерахунку за середньорічним курсом долара за кожен рік), з яких майже 60% було спрямовано у види діяльності, безпосередньо пов'язані з розвитком туристичної діяльності (тимчасове розміщення і харчування, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок) (рис. 3). У результаті м. Трускавець у розрахунку на 1 особу у 2014 р. посіло друге місце в області серед усіх адміністративно-територіальних утворень як за обсягом капітальних інвестицій (8451,4 грн.), так і за обсягом прямих іноземних інвестицій (1642,4 дол. США) [13, с. 28, 65].

Наведені дані свідчать, що навіть за несприятливого інвестиційного клімату та наявності високих ризиків, зумовлених різноманітними чинниками, у тому числі і скасуванням пільг суб'єктам СЕЗ, певна інвестиційна активність

у межах конкретної території зберігається. Однак узятий державою курс на підвищення конкурентоспроможності вітчизняного туризму вимагає суттєвого збільшення надходження інвестиційних ресурсів, які вкрай необхідні для вирішення низки питань, пов'язаних із реконструкцією та технічним переоснащенням наявної лікувальної бази, розвитком інфраструктури курорту, облаштуванням місць відпочинку, вирішенням комунальних, екологічних та інших проблем у місті.

Крім спеціального режиму інвестиційної діяльності, що застосовується у межах СЕЗ, вітчизняне законодавство містить низку інших норм, спрямованих на створення державними інституціями стимулів щодо підвищення рівня інвестиційної активності підприємців будь-якої сфери діяльності, у тому числі й туристичної. Найважливіші з них за хронологією прийняття нормативних актів наведено у табл. 1.

Включення будівництва курортно-рекреаційних об'єктів та об'єктів туристичної інфраструктури у перелік пріоритетних галузей економіки [15], акцент на пріоритетному статусі туризму в державі [1], виділення окремим рядком «туризму, відпочинку, рекреації, культури та спорту» як однієї зі сфер застосування державно-приватного партнерства [16] відкривають широкі можливості для системної державної підтримки суб'єктів туристичної діяльності на усіх рівнях управління, насамперед на регіональному. Для підвищення результативності цього процесу необхідним є постійне здійснення моніторингу застосування наявних інструментів стимулювання у попередні періоди, оцінка їх дієвості та оперативне коригування раніше встановлених кількісних параметрів шляхом внесення змін у відповідні статті Бюджетного, Митного, Податкового кодексів, інших нормативних документів. Важливим також є закрі-

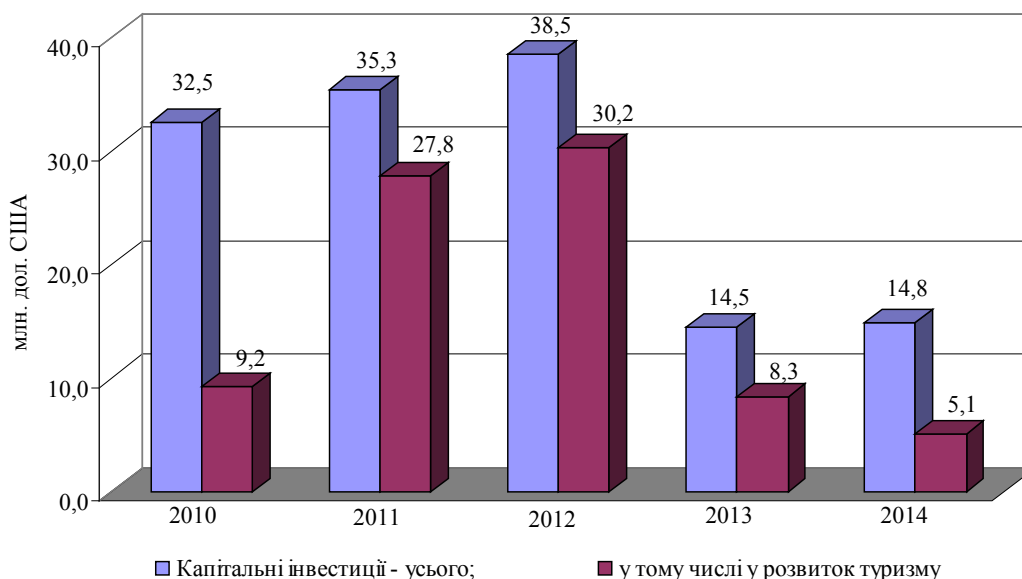

Рис. 3. Капітальні інвестиції в економіку м. Трускавець у 2010-2014 рр.

Джерело: розраховано і побудовано автором за даними: [14]

Таблиця 1

Інструменти стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва, передбачені у чинному законодавстві України

Нормативний акт, рік прийняття	Інструменти, форми стимулювання та державної підтримки
Закон України «Про інвестиційну діяльність» (1991)	Фінансова допомога у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; співфінансування реалізації інвестиційних проектів за рахунок коштів державного бюджету; надання державних гарантій з виконання боргових зобов'язань за запозиченнями для реалізації інвестиційних проектів; кредитування за рахунок коштів державного бюджету для реалізації інвестиційних проектів; повна або часткова компенсація за рахунок коштів державного бюджету відсотків за кредитами для реалізації інвестиційних проектів.
Закон України «Про режим іноземного інвестування» (1996)	Пільговий режим інвестиційної та іншої господарської діяльності для суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють інвестиційні проекти із залученням іноземних інвестицій, що реалізуються відповідно до державних програм розвитку пріоритетних галузей економіки, соціальної сфери і територій; державні гарантії захисту іноземних інвестицій.
Закон України «Про державні цільові програми» (2004)	Фінансування за рахунок коштів Державного бюджету, а також інших джерел розроблення та виконання державної цільової програми.
Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (2005)	Цільове спрямування державних капітальних вкладень у розвиток виробничої, комунікаційної та соціальної інфраструктури; сприяння формуванню бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів, інноваційних, консалтингових центрів, венчурних фондів тощо; спрямування міжнародної технічної допомоги на розв'язання актуальних соціально-економічних, екологічних проблем та інших заходів; забезпечення цільового фінансування програм перекваліфікації та професійного розвитку трудових ресурсів, стимулювання трудової міграції, удосконалення соціальної сфери, зокрема житлового будівництва, охорони здоров'я та охорони довкілля.
Закон України «Про державно-приватне партнерство» (2010)	Надання державних гарантій, гарантій АРК та місцевого самоврядування; фінансування за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та інших джерел згідно із загальнодержавними та місцевими програмами; виплата приватному партнеру інших платежів, передбачених договором, укладеним у межах державно-приватного партнерства, зокрема плати за готовність (доступність) об'єкта державно-приватного партнерства до експлуатації (використання) тощо; придбання державним партнером певного обсягу товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) приватним партнером за договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства; постачання приватному партнеру товарів (робіт, послуг), необхідних для здійснення державно-приватного партнерства.
Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності в пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» (2012)	Сприяння в отриманні в установленому порядку дозвільних документів для початку реалізації інвестиційного проекту, вирішення поточних питань його реалізації.
Закон України «Про засади державної регіональної політики» (2015)	Фінансування регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку може здійснюватись на умовах інвестування, за умови надання гарантій, на безповоротній основі у вигляді грантів.
Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (2014, наб. чинності з 2017 р.)	Державна допомога може реалізовуватися, зокрема, у таких формах, як надання субсидій та грантів; дотацій; податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів; списання боргів включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання; надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими умовами; зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування; надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами, що нижчі за ринкові, або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, що вищі за ринкові; продаж державного майна за цінами, що нижчі за ринкові; збільшення державної частки у статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів.

Джерело: складено автором

плення на законодавчому рівні повноважень представників усіх гілок влади щодо встановлення (диференціації) преференцій, а також надання права щодо їх позбавлення у разі виявлених суттєвих порушень із боку суб'єктів підприємництва.

Висновки. Перетворення туризму на одну із провідних та конкурентоспроможних галузей української економіки вимагає суттєвої активізації інвестиційної діяльності та її державної підтримки. У зв'язку із цим потребує свого переосмислення попередній досвід застосування преференцій у галузі туризму у нашій країні (зокрема, переваги та недоліки функціонування спеціальних економічних зон). Створена правова база дає великий вибір щодо використання найрізноманітніших інструментів стимулювання припливу інвестицій у галузь. Нинішній стан туристичної сфери України та загострення конкуренції на світовому туристичному ринку зумовлюють необхідність швидкого об'рунтування (з метою їх практичного впровадження) низки питань, пов'язаних зі здійсненням туристичного зонування країни, моніторингу дієвості застосування окремих пільг для суб'єктів господарювання у сфері туризму, диференціації та адресного застосування інструментів державного впливу на розвиток туристичної діяльності, визначення компетенції органів державного управління щодо встановлення, регулювання та скасування окремих видів преференцій. Саме на вищезазначених напрямках мають бути сконцентровані подальші наукові дослідження.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року / Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р., № 168-р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249826501
2. Статистичні бюлетені «Туристична діяльність в Україні» (за 2012-2016 роки). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Мальська М.П. Удосконалення державного регулювання розвитку туризму в Україні з урахуванням міжнародного досвіду / М.П. Мальська // Вісник ЛНУ ім. І. Франка. Серія: міжнародні відносини. 2012. – Вип. 29. Частина 2. – С. 143-151.
4. Кудріна О.Ю. Стратегічні особливості відновлення промисловості: Україна повертається до ідеї спеціальних економічних зон / О.Ю. Кудріна // Економіка та право. – 2016. – № 2 (44). – С. 124-130.
5. Петровський Б.Д. СЕЗ «Курортполіс Трускавець» – реальна перспектива інноваційного розвитку міста / Б.Д. Петровський, О.Б. Петровський // Регіональна економіка. – 2010. – № 4. – С. 197-200.
6. Єгорова О.О. Спеціальні економічні зони України: результати, проблеми та перспективи / О.О. Єгорова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Випуск 5. Ч. 1. – С. 167-173.
7. Ткач С.М. Спеціальні економічні зони в Україні: досвід і нові пріоритети просторової організації / С.М. Ткач // Регіональна економіка. – 2016. – № 3. – С. 86-97.
8. Перелік населених пунктів, віднесених до курортних / Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 28.12.1996 р., № 1576 (у ред. постанови Кабінету Міністрів України від 15.12.1997 р., № 1391). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1391-97-п>
9. Кіндзерський Ю.В. Можливості спеціальних економічних зон у контексті міжрегіонального вирівнювання та розвитку депресивних територій / Ю.В. Кіндзерський // Економіка України. – 2016. – № 1. – С. 52-71.
10. Закон України «Про оголошення природних територій міста Миргорода Полтавської області курортом державного значення» від 06.09.2011 р., № 3699-VI. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3699-vi
11. Закон України «Про оголошення природних територій міста Хмельника Вінницької області курортом державного значення» від 12.05.2011 р., № 3318-VI. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3318-vi
12. Статистичний збірник «Спеціальні економічні зони у Львівській області» (за 2007 рік) / за ред. Л.В. Сотнікової. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2008. – 41 с.
13. Статистичний збірник «Інвестиції у Львівській області (за 2014 рік)» / за ред. Г.М. Корисько. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2015. – 124 с.
14. Статистичні збірники «Інвестиції у Львівській області» (за 2010-2014 роки). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>.
15. Перелік пріоритетних галузей економіки / затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2013р., №843-р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/843-2013-%D1%80>
16. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.17.2010 р., № 2404-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/page>